

אמונת עתיר

מחקר תורני ויישום הלכתי בארץ ישראל

לקט מאמרים ושו"ת מתוך גיליון תשרי תשע"ו 109

שאלות ותשובות הלכה למעשה

עבודה סמינריונית
הרב אריאל בראלי

שאלה:

האם מותר להיעזר בעבודות של אחרים לשם כתיבת עבודה סמינריונית? מהם הגבולות המותרים?

תשובה:

הגשת עבודה שהאדם לא כתב בעצמו היא גנבת דעת ופעמים שהיא אף יכולה להגיע לגזל ממון - כאשר האדם מסתמך על התעודה שקיבל במרמה ובזכותה הוא מתקבל לעבודה שלא היה ראוי לעבוד בה בלי התעודה. יש טענה שאין בכך גנבת דעת מכיוון שהמרצים יודעים על כך ומוכנים לקבל עבודות פיקטיביות, אך היא אינה מתירה להעתיק את העבודות משתי סיבות: א. ההחלטה אינה בסמכותם של המרצים אלא בסמכות המועצה להשכלה גבוהה, והיא אוסרת זאת. ב. עדיין יש בכך הטעיה של מי שסומך על התעודה שמקבלים בעקבות הגשת העבודות ומפקיד בידי האדם עבודה שאינו זכאי לה. עם זאת, מותר להיעזר בעבודות קיימות למטרת איסוף מקורות ורעיונות כל עוד מבנה העבודה והציר המרכזי שהיא סובבת סביבו נוצרו בידי האדם עצמו - כותב העבודה. סיבת ההיתר דומה למושג ההלכתי 'פנים חדשות באו לכאן' - מושג המורה על אפשרות הרכבת דבר חדש ממקורות שונים.

לסיכום: אסור לקחת עבודה שאדם אחר הכין, לעשות בה שינויים קטנים וחיצוניים ולהגיש, ויש בכך גנבת דעת. יש אפשרות להיעזר בעבודות אחרות לשם איסוף מקורות וכדומה, אך האמירה המהותית של העבודה חייבת להיווצר על ידי כותב העבודה בעצמו.

שייכות פירות הלימון לשנים שונות

אג' מרדכי שומרון

גם אם נקטף בשביעית. פרי שחנט בשנה השביעית, יש בו קדושת שביעית גם אם נקטף בשנה השמינית, והוא אינו חייב בתרומות ומעשרות. הלימונים שאנו קוטפים היום הם משנת השמיטה, ויש לנהוג בהם קדושת שביעית. הלימונים הירוקים שייקטפו מחודש סיוון תשע"ו ואילך יהיו שייכים לשנה השמינית והיו חייבים בהפרשת תרומות ומעשרות.

שנת השמיטה מאחורינו, אך השפעותיה על הפירות שחנטו בה קיימות גם בשנה זו. כיצד נתייחס לפרי הלימון, האם הוא שייך לשנה השביעית או לשנה השמינית? שאלה זו נובעת מתופעה ייחודית שקיימת בעץ הלימון. רוב המינים של עצי הפרי מניבים יבול אחד בשנה. אולם האתרוג והלימון פורחים ומבשילים פעמים מספר בשנה, ולכן יש קושי להבדיל בין הפירות של שנה אחת לפירות של שנה אחרת. פרי שחנט בשנה השישית, אין בו קדושת שביעית והוא חייב בהפרשת תרומות ומעשרות.

אמונת עתיר הוא כתב עת המאגד את מכוני המחקר התורני המובילים בישראל. כתב העת משמש במה למחקרים ולדיונים הלכתיים בנושאים כגון: כלכלה, משפט, חקלאות, רפואה, טכנולוגיה, ובסוגיות אקטואליות שעל סדר יומה של מדינת ישראל.

להצטרפות כמנוי חנים בעלות דמי משלוח:

טלפון: 08-6847325

אתר: www.toraland.org.il

דוא"ל: machon@toraland.org.il

סרוק לצפייה חנים במהדורה המקוונת

למי שייך הגז הטבעי שבים התיכון על פי ההלכה?
הרב שלמה אישון

בפולמוס החריף המתנהל סביב מתווה הגז חוזרת ונשמעת הטענה כי הגז שייך לציבור כולו, ויש לברר טענה זו מבחינה הלכתית. במבט ראשון אפשר היה לטעון שהגז הנמצא במעמקי הים שייך למוצאו, שהרי על פי ההלכה, הים נחשב למקום 'הפקר', ואם כן, לכאורה כל הקודם ומוצא את מה שבתוכו - זכה. אולם 'חוק משק הגז הטבעי' מונע מן הציבור להפיק גז טבעי בלא קבלת רישיון מן המדינה. חוק זה גורם ל'יאושו' של הציבור מן האפשרות ליזום בגז הטבעי בלא קבלת רישיון, ולכן הגז נחשב בבעלות המדינה.

טעם הדבר הוא שכל חוק שהוא בגדר תקנת הציבור, כלומר שאם לא היה נחקק בידי השלטון, היה בית הדין מתקן תקנה דומה - יש לו תוקף הלכתי. הלכך, נראה פשוט שהחוק הקובע שהמדינה תשלוט על מאגרי הגז ותעניק זיכיונות להפקת הגז בהתאם לאינטרסים של הציבור עונה על ההגדרה הזו, ועל כן יש לו תוקף הלכתי. הדבר דומה לתקנת 'אוצר בית דין' - כדי לאפשר הספקה שוטפת

